

Antal Szilvia

Az idegenrendészeti őrizet helye a magyar jogban¹

I. Az idegenrendészeti kérdésekre vonatkozó szabályok

Az elsődleges szabályok, amik rendezik az idegenrendészeti kérdéseket a magyar jogban, a következők: a 2001:XXXIX. törvény a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról, az ehhez tartozó 170/2001. (IX.26.) Kormányrendelet az idegenrendészeti fogda létesítésének körülményeiről, a 162/1999. (XI.19.) Kormányrendelet a Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalának létrehozásáról, továbbá a 24/2001. (XI.21.) BM rendelet a menekültügy szervezeti rendszeréről, illetve a befogadó állomás feladatairól, valamint a 27/2001. (XI.29.) BM-IM együttes rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól.

Nemzetközi szabályok is foglalkoznak idegenrendészeti kérdésekkel, főleg a büntetés-végrehajtásra vonatkozó rendelkezések speciális leágazásaként. Így a nemzetközi bíróságok, tanácsok, testületek döntéseit megfelelően alkalmazni kell ezekben az ügyekben is. „A nem elítélt fogvatartottakkal szemben alkalmazandó alapmegközelítés az európai joggyakorlatban kiemeli a státusuk miatti megfelelő, korrekt kezeléshez való jogukat, amely szerint a társadalomnak rendes tagjai, akiknek jogai nem korlátozhatók, mivel bűnösségüket bűncselekmény elkövetése miatt nem állapították meg. Részülniük kell az állam segítségével, amely úgy döntött, hogy fogva tartásba helyezi őket, bár bűncselekmény miatt nem ítélték el őket. Az állam, amelyet a büntetés-végrehajtási hatóságok képviselnek, köteles gondoskodni róluk, mivel fogva tartásuk ténye miatt nem tudják elemi szükségleteiket kielégíteni.”²

A 2001:XXXIX. törvény (a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról) szabályozza a külföldiek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos ügyekben (a továbbiakban együtt: idegenrendészeti ügy) a mindkét félre vonatkozó jogokat és kötelezettségeket, a magyar hatóságok feladat- és hatáskörét, valamint az idegenrendészeti eljárások rendjét.

Az általános rendelkezések után a beutazás és tartózkodás szabályainak felsorolására, illetve az ezekhez kapcsolódó, ilyen cselekmények megtételére jogosító engedélyek számbavételére kerül sor (ilyenek: vízum, tartózkodási-, letelepedési engedély, ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás), majd a külön tartózkodási szabályok kidolgozása következik. A törvény IV. fejezete említi meg a külföldiekre vonatkozó rendészeti szabályokat, míg az V. nagy egység az idegenrendészeti eljárás közös szabályait és az adat-

1 A tanulmány a 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet megjelenését megelőző időszak jogi szabályozását tekinti át. Mint ismeretes: a 2007. július 1-jén hatályba lépett, az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól szóló új rendelet számos változást hozott, így például a büntetés-végrehajtás feladatköréből törölte az idegenrendészeti őrizet végrehajtását. [A szerk.]

2 Vókó György: Európai büntetés-végrehajtás. Dialóg Campus, Pécs – Budapest, 2006. 231. p.

kezelésre vonatkozó kötelezettségeket sorolja fel (ezen belül a kárigény érvényesítését, a külföldiek úti okmánnyal való ellátását, illetve az adatkezelést részletezi). A törvényt a felelősségi szabályokkal, a bejelentési kötelezettséggel, illetve a záró rendelkezésekkel foglalja keretbe a jogalkotó.

II. Az idegenrendészeti őrizet fajtái

Az idegenrendészethez kapcsolható őrizetnek ma Magyarországon három fajtáját különböztethetjük meg. Ezek: az idegenrendészeti, a visszautasítási, illetve a kiutasítást előkészítő őrizet. Az egyes őrizetfajták elrendelésére a törvény 46-48. §-aiban megfogalmazott okok miatt kerülhet sor.

II.1. Idegenrendészeti őrizet

Idegenrendészeti őrizetbe (46. §) a területi idegenrendészeti hatóság veheti a külföldit kiutasítás végrehajtásának biztosítása céljából. Kiutasításra a törvény értelmében akkor kerülhet sor³, ha

- a) a külföldi a ki- és beutazás szabályait megszegte, vagy azt megkísérelte;
- b) a tartózkodás szabályait megszegte;
- c) előírt hatósági engedély nélkül Magyarországon munkát végzett vagy más jövedelemszerző tevékenységet folytatott;
- d) a beutazás vagy a tartózkodási jogosultság megszerzése érdekében az eljáró hatósággal hamis adatot vagy valótlan ténnyt közölt;
- e) a magyar állam számára megtérítési kötelezettséggel megelőlegezett költséget nem térítette vissza;
- f) a beutazása és a tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot, a gazdasági rendet, a közegészséget vagy az emberi környezetet sérti vagy veszélyezteti;
- g) a szabálysértési eljárásban jogerősen kiszabott pénzbírságot vagy a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv részéről eljáró személy által kiszabott helyszíni bírságot nem fizette meg, a pénzbírság megfizetéséig, de legkésőbb a helyszíni bírság kiszabásától, illetőleg a bírságot megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított két évig;
- h) házastárral történő együttélés céljából kért beutazási vagy tartózkodási engedélyt, de a házastárral családi életközösséget nem létesített, vagy valószínűsíthető, hogy a házasságkötés érdekében vagyoni előnyt szolgáltatott (érdekházasság);
- i) nemzetközi szerződés alapján kiutasítás mellőzésével adták vissza a külföldit más állam hatóságának. [32. § (2) a)-i)]

A kiutasítást megelőzően akkor lehet őrizetet elrendelni, ha a kiutasítás végrehajtását a kiutasított valamilyen formában próbálja megakadályozni, illetve (meg)zavarja a kiutasítási eljárás rendjét. (Azaz a hatóság elől elrejtőzik, megtagadja a távozást, kiutasításának hatálya alatt szabálysértést vagy bűncselekményt követ el, a kötelező tartó-

3 Itt tehát eseti mérlegelésen múlik, elrendelik-e a külföldi kiutasítását. A törvény 32.§ (1) bek. a)-f) pontja sorolja fel a kiutasítás kötelezően elrendelendő eseteit.

codásra kijelölt helyen az előírt magatartási szabályokat súlyosan vagy ismételten megsérti, a megjelenési kötelezettségének felszólítás ellenére sem tesz eleget, vagy szándékos bűncselekmény elkövetése miatt kiszabott szabadságvesztés büntetéséből szabadul. Itt tehát opcionális jogról van szó, nem kötelező őrizetbe venni a külföldit.

Minden további mérlegelés nélkül el kell azonban rendelni az idegenrendészeti őrizetet abban az esetben, ha a külföldi kiutasítására olyan szándékos bűncselekmény elkövetése miatt kerül sor, ami a kábítószer-kereskedelemmel, terrorizmussal, illegális fegyverkereskedelemmel, embercsempészéssel, pénzmosással, szervezett bűnözéssel függ össze.

Az idegenrendészeti őrizetet határozattal lehet elrendelni, és azonnal foganatosítani is kell. Hasonlóan azonnali határidővel meg kell szüntetni az őrizetet, ha elrendelésének oka megszűnt. Az őrizet időtartama alatt az ügyész törvényességi felügyeletet lát el. „Az idegenrendészeti őrizet, a jogsértően Magyarországon tartózkodó külföldiek közösségi szálláshelyein történő elhelyezés végrehajtásának törvényességi felügyeletére annak idején a jogi szabályozás nem tért ki, csupán az elrendelés, fenntartás bírósági kontrolljára. Az emberi jogok védelme, a jogszabályok betartása érdekében az ügyészség fellép, ezért a jogsértő helyzetről értesülve megbízást kaptak a büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészek – ha nem is büntetés végrehajtásáról van szó – a törvényességi felügyelet ellátására.” Ennek keretében havonta megvizsgálja „a befogadás alapjául szolgáló iratok szabályszerűségét, az ezekben írt rendelkezések végrehajtását, a fogva tartási határidők betartását, valamint a fogva tartás rendjét, különös tekintettel a fogva tartás körülményeire, a bánásmódra, a kényszerítő eszközök alkalmazására. A közösségi szálláshelyeken fogva tartott külföldieket a vizsgálatot végző ügyésznek meg kell hallgatnia.”⁵

Az ügyészség mellett azonban az Ombudsmani Hivatal is folyamatosan nyomon követi az őrizetre vonatkozó szabályok érvényesülését. „Az országgyűlési biztosok 1996 óta folyamatosan fokozott figyelmet fordítanak a személyes szabadság korlátozása alatt élő külföldiek alkotmányos jogainak érvényesülésére. Vizsgálataik főként az idegenrendészeti szabadságkorlátozás garanciarendszerének és a végrehajtás módjának alkotmányosságát érintették.” (OBH 6212/1998.)

Az őrizet időtartama eredetileg maximálisan öt nap lehet, azonban a gyakorlati tapasztalatok alapján a legritkább esetben kerül sor az öt napon belüli kiutasítás végrehajtására. Itt külön problémát jelent, hogy az öt napba beleszámít-e a külföldi előállítására rendelkezésre álló 24 óra, vagy sem – erről ugyanis a törvény nem rendelkezik. Az őrizet helye szerint illetékes helyi bíróság az őrizetet a külföldi kiutazásáig, de legfeljebb harminc napra meghosszabbíthatja. Ha az őrizet harminc nap alatt sem szüntethető meg, a bíróság – havi ellenőrzés mellett – legfeljebb hat hónapig meghosszabbíthat-

4 Lajtár István-Vókó György: Együttműködés. A bv. tisztek, bv. felügyeleti ügyészek, bv. bírák és rendőrtisztek tanácskozásairól. Börtönügyi Szemle, 1997/2. 96. p.

5 Kürthy-Kovács Tamás: A kijelölt kötelező tartózkodás végrehajtása törvényességének vizsgálatával kapcsolatos ügyészi feladatok és azok változása. Ügyészek Lapja, 2001/6. 6. p.

ja azt. Hat hónapon túl már csak az őrizet helye szerint illetékes megyei (fővárosi) bíróság járhat el, aki kilencvennaponként ellenőrzi az őrizet jogosságát. Az idegenrendészeti őrizet legfeljebb tizenkét hónapig tarthat⁶.

Az őrizetet meg kell szüntetni, amennyiben a kiutasítás feltételei biztosítottak, vagy nyilvánvalóvá vált, hogy a kiutasítást nem lehet végrehajtani. Ebben az esetben az őrizetet elrendelő területi idegenrendészeti hatóság a külföldi részére kötelező tartózkodási helyet jelöl ki. Ha a kijelölt helyen tartózkodó külföldi a kiutasítás hatálya alatt újabb szabálysértést vagy bűncselekményt követ el, az idegenrendészeti őrizet vele szemben újra elrendelhető. Ilyenkor minden eljárási határidő is újra kezdődik.

II.2. Visszautasítási őrizet

A visszautasítási őrizetet (47. §) a Határőrség idegenrendészeti szerve alakszerű határozattal rendeli el. (Az idegenrendészeti őrizetet és a kiutasítást előkészítő őrizetet a területi idegenrendészeti hatóság jogosult megállapítani – szintén határozatban.) A visszautasítási őrizetbe vétel célja a visszautasítás intézkedés végrehajtásának biztosítása. Azaz őrizetbe vehető az a külföldi, akinek a visszautasítása az elfogástól vagy a visszafogadási egyezmény alapján történő átvételtől számított harminc napon belül végrehajtható. Eredetileg itt is öt napra rendelhető el az őrizet, de ezt az őrizet helye szerint illetékes bíróság a külföldi kiutazásáig, de legfeljebb harminc napig meghosszabbíthatja. Amennyiben ez a határidő szűknek bizonyul, automatikusan az idegenrendészeti kiutasításra vonatkozó szabályok lépnek életbe. Azaz összességében a visszautasítás foganatosítására is tizenkét hónap áll a hatóság rendelkezésére.

II.3. Kiutasítást előkészítő őrizet

A kiutasítást előkészítő őrizet (48. §) foganatosítására akkor kerülhet sor, ha a külföldi személyazonossága vagy tartózkodásának jogszerűsége nem tisztázott, és az idegenrendészeti eljárás lefolytatása érdekében erre közbiztonsági okból szükség lehet. Hasonlóan a másik két őrizet időtartalmához, a kiutasítást előkészítő őrizet is legfeljebb öt napra rendelhető el, amit az őrizet helye szerint illetékes helyi bíróság a külföldi kiutazásáig, de legfeljebb harminc napra meghosszabbíthat.

II.4. Közös szabályok

A Határőrség a külföldit elfogása után a területi idegenrendészeti hatóság valamelyik állomására szállítja. Ez a Belügyminisztérium Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal területi szerveinek egyikét jelenti. Az országban ma hat ilyen központ található, amiknek pontos megnevezését, székhelyét és illetékességi területét a 162/1999. (XI.19.) Kormányrendelet melléklete tartalmazza.⁷

6 Kivéve azt az egy esetet, ha elrendelésére szabálysértési hatóság által kiszabott intézkedés végrehajtása érdekében került sor, ugyanis ekkor maximálisan hat hónap lehet az idegenrendészeti őrizet ideje.[46.§(7)]

7 Budapest, Debrecen, Szeged, Miskolc, Pécs, Székesfehérvár és Győr a központja az egyes regionális igazgatóságoknak.

Az őrizet hosszának megállapítása esetében – ahogy fentebb láttuk – lehetőség van arra, hogy egyik típusú őrizet átforduljon a másikba (visszautasítási őrizet idegenrendészetivé). Azonban ebben az esetben sem haladhatja meg a fogvatartás kumulált hossza a tizenkét hónapot. „Az eljárás időtartama viszont általában, előre nem látható ideig elhúzódik, így az őrizet időtartama is valószínűtlen. Az őrizet lejártával a kijelölt helyen (például közösségi szálláson) tartózkodás rendelhető el, ha az őrizet elrendelésére alapul szolgáló ok továbbra is fennáll.”⁸ Önmagában azonban az a tény, hogy nem rendelik el a külföldi kijelölt helyen való tartózkodását, nem jelenti azt, hogy a tizenkét hónap elteltével a kiutasításról szóló döntés végrehajtását megghusítaná. Ekkor viszont már sokkal nehezebb az ismeretlen helyen tartózkodó külföldi megtalálása, és vele szemben a határozat foganatosítása.

A külföldiek általában tudják (kioktatták őket arról), hogy miután Magyarországra beléptek, rögtön kérelmezniük kell valamelyik befogadó állomáson menekültként való elismerésüket. Azonban ha ezt nem rögtön, vagy egyáltalán nem teszik meg, kiutasítják őket azelőtt, hogy a menekültügyi eljárást akár csak el is kezdték volna.

„A férfiakat és a nőket szétválasztó, a külvilággal megvalósított szabad érintkezést korlátozó, napi egy óra szabad levegőn tartózkodást garantáló idegenrendészeti őrizet olyan menekültek esetében, akik semmilyen bűncselekményt nem követtek el, vétkük csupán annyi, hogy nem Magyarországon akartak menekült státuszért folyamodni, hanem másutt, s ennek érdekében a magyar határt engedély nélkül kívánták átlépni (ez nem bűncselekmény!), túlzott szankció, ellentétes az Emberi jogok európai egyezményével és az azt értelmező bírósági gyakorlatot magában foglaló *acquis*-val és a UNHCR álláspontjával is.”⁹

„Az országgyűlési biztos általános helyettese a beszámolási időszakban az idegenrendészeti és a menedékjogi szabályok együttes alkalmazásának alkotmányosságát vizsgálta. Az Orosházi Határőr Igazgatóság közösségi szállásán tartózkodó, kollektíven az étkezést megtagadó személyek azt sérelmezték, hogy bár menedékkérőként érkeztek Magyarországra, kérelmük elbírálásáig teljes szabadságkorlátozás alatt kell élniük. A vizsgálat megállapította, hogy az étkezés megtagadásban részt vevő menedékkérők tartózkodási helyének engedélyezésekor az eljáró hatóságok a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló 1993. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Itv.) 43. §-át, vagyis a kijelölt helyen való tartózkodás elrendelésének feltételeire vonatkozó szabályokat alkalmazták. Ennek az volt az oka, hogy a külföldiek ellen még a menedékjogi kérelem előterjesztését megelőzően idegenrendészeti eljárás indult, hiszen sem a beutazás, sem a jogszerű magyarországi tartózkodás feltételeinek nem tettek eleget. Az általános helyettes felhívta a figyelmet arra, hogy a menekültkénti elismerést kérő külföldi gyakran jogellenesen lép az ország területére, személyazonosításra alkalmas okiratok, illetve egyéb jogszabályi feltételek hiányában jogszerűen tartózkodik az országban. A menedékjogról szóló 1997. évi CXXXIX. tv. 15.

8 Parti Katalin: A fogvatartottak öngyilkosságai – kutatási eredmények. Börtönügyi Szemle, 2004/4. 75. p.

9 <http://www.nagyboldizsar.hu/anyagok>

§ a) pontja alapján azonban minden menekültkénti elismerését kérő személy jogosult személyazonosításra alkalmas, magyarországi tartózkodása jogszerűségét igazoló okmányra, vagyis az említett okmány birtokosa törvényesen tartózkodik az országban. [...] Az általános helyettes elvi élel mutatott rá, hogy az idegenrendészeti, illetve a menekültügyi jogszabályok, mint a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. július 28-án elfogadott egyezmény és a menekültek helyzetére vonatkozóan 1967. január 31-én létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1989. évi 15. tvr. a generális és a speciális viszonyban vannak egymással. Az említett kapcsolatból következik, hogy az országban illegálisan tartózkodó külföldiekre vonatkozó idegenrendészeti jogszabályoknak a menedékkérőkre való alkalmazását megelőzően azt is vizsgálni kell, hogy van-e hatályban az utóbbiakra vonatkozóan speciális jogszabályi rendelkezés. Az egyezmény szerint, az illegálisan az országban tartózkodó menedékkérők esetében a menekültügyi hatóságnak először azt kell vizsgálnia, hogy a külföldi közvetlenül olyan területről érkezett-e, ahol élete vagy szabadsága veszélyeztetve volt, és ha engedély nélkül lépett, illetőleg tartózkodik az ország területén, akkor haladéktalanul jelentkezett-e a hatóságoknál, és kellőképpen megindokolta-e jogellenes belépését, illetőleg tartózkodását. [...] Az országban törvényesen tartózkodó menekültkénti elismerését kérő személyre az idegenrendészeti szabályokat mindaddig nem lehet alkalmazni, amíg a külföldi itt-tartózkodása jogszerű. Amennyiben a jogalkotó az országban jogszerűen tartózkodó menedékkérők mozgási szabadságát korlátozni kívánja, azt nem a külföldiekre általában irányadó törvényben vagy végrehajtási rendeleteiben, hanem a menedékjogról szóló törvényben kell szabályozni.” (OBH 6809/ 1998.)

Az idegenrendészeti őrizet végrehajtásának helyét eltérően szabályozta az előző, illetve a hatályos idegenrendészeti törvény. Az 1993. évi LXXXVI. törvény úgy fogalmazott, hogy az idegenrendészeti őrizetet – az elrendelő rendelkezése szerint – rendőrségi fogdában, kivételesen bv. intézetben kell végrehajtani.

A „kivételesség”-et próbálta meghatározni a törvény végrehajtási rendelete. Eszerint az idegenrendészeti őrizet bv. intézetben hajtható végre, ha a) az őrizet időtartama a harminc napot meghaladja, b) az idegenrendészeti hatóság az őrizetet a jogerős bírósági ítélettel megállapított kiutasítás mellékbüntetés végrehajtása érdekében, a bíróság kezdeményezésére rendelte el, c) ez a közbiztonság fokozott védelme érdekében szükséges.

A 2001:XXXIX. törvény már egyértelműen úgy rendelkezik, hogy az őrizetet a Határőrség az erre a célra kijelölt helyen foganatosítja. Egy esetben van lehetőség arra, hogy büntetés-végrehajtási intézetben őrizték a külföldit, mégpedig akkor, ha szándékos bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztés büntetésből szabadul.

III. Az őrizet elrendelése, jogérvényesítés

Míg az idegenrendészeti, visszautasítási és kiutasítást előkészítő őrizetbe vétel (a továbbiakban őrizet) maximális hossza eltérhet egymástól, elrendelésének szabályai közősek. Így egyik elrendelő határozat ellen sincs helye fellebbezésnek, azaz az államigazgatási út a továbbiakban kizárt. Ha a külföldi a határozatot sérelmesnek tartja, bírósághoz fordulhat. Azonban a határozat törvényességéről döntő bírósági felülvizsgá-

latnak az őrizet végrehajtására nincs halasztó hatálya. Amennyiben a bíróság megállapítja, hogy a külföldi őrizetbe vétele, vagy őrizetben tartása törvénysértő, haladéktalanul intézkedik annak megszüntetéséről.

Az idegenrendészeti törvény az őrizetbe vétel tárgyában benyújtott bírósági eljárás szabályait határozza meg, illetve utal a Be. különleges eljárásaira vonatkozó szabályaira is -mint általános, kiegészítő rendelkezésekre, amikkel ez a törvényhely a továbbiakban nem foglalkozik. A külföldit – az őrizetbe vételtől számított öt napon belül – meghallgatás céljából a bíróság elé kell állítani, amennyiben a külföldi az őrizetbe vétel törvényességének bírósági felülvizsgálatát kéri, vagy ha az elrendelő hatóság az őrizet időtartamának meghosszabbítását indítványozza. Azaz a bíróság nem az érdemi kérdésben dönt (a kiutasítás végrehajtásáról), hanem csak az elrendelés törvényességét vizsgálja. A meghallgatáson a külföldi kérelmét és bizonyítékait szóban, a kiutasítást elrendelő hatóság az indítványát megalapozó bizonyítékait írásban vagy szóban is előterjesztheti.

A bíróság az eljárásban egyesbíróként jár el, s az őrizet fenntartásáról, időtartamának meghosszabbításáról vagy az őrizet megszüntetéséről dönt. Döntését végzés formájában hozza meg, ami ellen az őrizetbe vételt elrendelő hatóság, illetve a külföldi is fellebbezhet. Ez a fellebbezés sem bír halasztó hatállyal a meghozott döntésre, illetve a végrehajtásra. A fellebbezési kérelmet a meghallgatáson szóban, illetve a határozat kihirdetését követő három napon belül írásban, a helyi bíróságnál lehet előterjeszteni. A helyi bíróság határozata ellen előterjesztett fellebbezést a megyei bíróság öt napon belül bírálja el. A megyei bíróság ebben a jogkörében határozhat az őrizetben tartott külföldi, illetőleg az őrizetbe vételt elrendelő hatóság képviselőjének meghallgatása nélkül az írásbeli indítványok, bizonyítékok alapján is, a külföldi kérelmére azonban meghallgatást kell tartani.

IV. Az őrizetesek jogai, kötelezettségei

Az őrizet során el kell különíteni egymástól a férfiakat és a nőket, illetve amennyiben az őrizet végrehajtására bv. intézetben kerül sor, akkor az őrizetben lévő külföldit el kell különíteni az elzárást töltőktől, az előzetes letartóztatásban lévőkötől, illetve az elítéltektől is.

Az idegenrendészeti törvény 54. § (3)-(4) bekezdése felsorolja az őrizetben lévő külföldi jogait és kötelezettségeit. Ugyanez a törvény 94. § (1) bek. a), e) pontjában, illetve (4) bekezdésében felhatalmazza a Kormányt, illetve a belügyminisztert és az igazságügyminisztert, hogy az őrizet szabályait rendeletben állapítsa meg. Így a jogokra és kötelezettségekre is kiterjedő részletszabályokat a 27/2001 (IX.29.) BM-IM együttes rendelet (az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól) fejt ki részletesen.¹⁰ Az ltv-ben szabályozott jogok: elhelyezés, élelmezés, sürgősségi

¹⁰ A 94.§(1) bek. a) pontja az idegenrendészeti eljárás rendjére vonatkozó részletszabályok kidolgozására ad felhatalmazást, míg ugyanezen bekezdés e) pontja az őrizet céljára szolgáló hely kijelölésének rendjét rendel más helyen szabályozni.

és alap egészségügyi ellátás joga, saját ruha viselésének joga, élelmiszer saját pénzen való kiegészítésének joga, csomag átvételének és küldésének, levelezés folytatásának és látogató fogadásának joga, jogi képviselővel, konzullal való kapcsolattartás joga, szabad vallásgyakorlás, napi legalább 1 óra időtartamú szabad levegőn tartózkodás lehetősége, kérés, panasz, közérdekű bejelentés megtételének joga. Míg a kötelezettségek: rend megtartása, a saját maga által használt helyiségek tisztán tartása, a szándékosan okozott kár, továbbá a tartására fordított összeg megtérítésének kötelezettsége, a személyét érintő vizsgálatoknak köteles magát az őrizetes alávetni, a ruházat átvizsgálását és a birtokban nem tartható személyes tárgyak elvételét tűrni.

Az őrizetbe vételt elrendelő hatóságnak ideiglenes intézkedésként haladéktalanul gondoskodnia kell az őrizetbe vett külföldi felügyelet nélkül maradó, illetőleg eltartott családtagjainak elhelyezéséről, illetőleg őrizetlenül hagyott értéktárgyainak biztonságba helyezéséről.

Az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól a 27/2001 (IX. 29.) BM-IM együttes rendelet szól. 28 szakaszban szabályozza az őrizetek jogait és kötelezettségeit, illetve a velük szemben kötelezően betartandó szabályokat.

IV.1. Az őrizet helye

A rendelet utolsó, 28. paragrafusában hatályon kívül helyezi mindazon szabályokat, amik értelmében az idegenrendészeti őrizet büntetés-végrehajtási intézetben is fogantatható lenne. Ugyanezt a jogszabály az első szakaszban is kimondja, amikor úgy rendelkezik, hogy az őrizet helye a Határőrség által fenntartott azon idegenrendészeti fogda, ami az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóság székhelye szerint illetékes.

„A CPT véleménye szerint azokban az esetekben, amikor hosszabb időtartamra kell személyeket szabadságuktól megfosztani az idegenrendészeti jogszabályok értelmében, kívánatos ezeket a személyeket az erre a célra kialakított specifikus központokban elhelyezni, amely a jogi helyzetükhöz igazodó anyagi feltételeket és rezsimet kínál, és megfelelő képzésekkel rendelkező személyi állománnyal rendelkezik. [...] Nyilvánvaló, hogy ezeknek a központoknak megfelelően felszerelt, tiszta és jól karbantartott szállóhelyiségekkel kell rendelkezniük, amelyek elégséges életteret biztosítanak az ott elhelyezett személyek száma szerint. Ezen kívül, amennyire lehetséges, a helyiségek kialakításában és berendezésében mellőzni kell minden, a zárt környezetre utaló elemet. A tevékenységi programoknak tartalmazniuk kell a szabad levegőn való testmozgást, nappali helyiséghez, rádióhoz/televízióhoz, napilapokhoz/folyóiratokhoz jutást, valamint más, megfelelő formájú, kikapcsolódást jelentő tevékenységeket (például társasjátékot, asztaliteniszt). A kínált tevékenységeknek annál változatosabbnak kell lenniük, minél hosszabb a feltartóztatás időtartama.”¹¹

Egy esetben lehet helye büntetés-végrehajtási intézetben elrendelni az őrizetet, akkor, ha az őrizetes szándékosan elkövetett szabadságvesztés büntetésből szabadul. Ekkor férfiak esetében a Nagyfai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet, míg nők esetében a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet szolgál az őrizet helyéül.

Ha valamilyen okból kifolyólag nem lehet a fenti szabályok szerint eljárni, akkor a Határőrség Országos Parancsnokságának, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának kijelölt szervezeti egysége más objektumot jelöl ki, és erről az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságot értesíti.

Nagyon fontos szabály, hogy a Határőrség által fenntartott helyeken, és nem bv. intézetekben foganatosítják az őrizetet, mivel az őrizetek nem jogszabály által elítélt személyek. Velük szemben a jogellenes magatartásukért megállapított jogkövetkezmény a kiutasítás, aminek foganatba vételére – valamilyen okból – nem kerül azonnal sor. A határozat megállapítása és foganatosítása között azonban törvénytelen lenne őket azért büntetni, mert nem tudják velük szemben realizálni a meghozott döntést. „A börtön, meghatározásánál fogva nem megfelelő fogva tartási hely olyan személy számára, akinek a bűnösségét nem állapították meg, és nem is gyanúsítják bűncselekmény elkövetésével.”¹²

Korábban a Helsinki Bizottság is felhívta erre a visszásságra az illetékesek figyelmét, illetve több tanulmány is foglalkozott a kérdéssel. „Több helyen [...] megfogalmazódott az a követelmény, hogy az idegenrendészeti őrizeteket olyan körülmények között kell elhelyezni, ahol kifejezésre jut, hogy nem bűncselekmény elkövetése miatt tartják őket fogva, ha lehetséges, nem börtönben, illetve nem a vizsgálati fogságban lévőekkel együtt. Ez Magyarországon nehezen lehetne megoldható, már csak azért is, mert a jelenlegitől eltérő rendszerben a szükséges őrizetet nehéz lenne biztosítani.”¹³, írta a Helsinki Bizottság 1996-os látogatása nyomán a szerző.

„Az őrizetek panaszolták, hogy „börtönben” vannak, holott nem követtek el bűncselekményt. Kifogásolják az eljárás elhúzódását, illetve az idegenrendészeti hatóságok eljárását. Nincs elég információjuk ügyük állásáról, úgy érzik, nem foglalkoznak velük.”¹⁴

Másrésről az is igaz, hogy az őrizetes a fogdán is ellenőrzés alatt áll, nem vonhatja ki magát a rá vonatkozó döntés alól. Ennek megfelelően befogadásának időbeli körülményeit, a foganatosítással kapcsolatos intézkedéseket a büntetés-végrehajtási szervezet határozza meg, illetve az őrizetben töltött időre vonatkozó szabályok is a büntetés-végrehajtási rendelkezésekre, kötelező intézkedésekre hasonlítanak leginkább. „Speciális helyzetük abból ered, hogy relatíve kis „vétségek” miatt [...] is őrizetük rendelhető el. Az idegenrendészeti őrizet – nevéből is adódóan – tehát szabadságelvonásnak minősül. Eből következik, hogy az idegenrendészeti őrizetes *fogva tartottnak* minősül.”¹⁵

IV.2. Befogadás

Az őrizettest befogadásakor anyanyelvén vagy az általa ismert más nyelven, írásban vagy szóban is tájékoztatni kell jogairól és kötelezettségeiről. Az ennek megtörténtéről készült jegyzőkönyvet az őrizetes aláírja, vagy ha analfabéta, kézjegyével látja el, illetve a szóbeli tájékoztatást két tanú jelenlétében hallgatja meg. Az őrizettest befogadása

12 Vókó György: i. m. 345. p.

13 Nyikos Eszter: Helyünk Európában. Magyar börtönvilág a CPT adatainak tükrében. Börtönügyi Szemle, 1999/1. 35. p.

14 Müller Anikó: Idegenőrizet. A végrehajtás kezdeti tapasztalatai. Börtönügyi Szemle, 1995/2. 55. p.

15 Parti Katalin: i. m. 74. p.

napján el kell látni étkezési, tisztasági és ágyfelszereléssel; az őrizet ideje alatt biztosítani kell számára a folyóvíz és a WC használatának lehetőségét.

„Ügyészi vizsgálatok megállapították, hogy [...] az idegenrendészeti fogdákból több világnyelvre, illetve a fogdákból gyakran megforduló idegen nemzetiségű állampolgárok nyelvére lefordítva megtalálható az írásbeli tájékoztató a fogvatartottak jogairól, kötelezettségeiről, valamint a velük szemben alkalmazható kényszerítő eszközökről. Legtöbb esetben az őrizetes 24 órán belül hozzájut ehhez a tájékoztatáshoz.”¹⁶

„A Határőr-igazgatóságok szerződéses kapcsolatban állnak fordító-, és tolmácscégekkel. A kirendeltségeket van egy tolmács-névjegyzék, melyen a cégek tolmácsainak neve és elérhetősége szerepel. A határőrök a névjegyzékben felsorolt tolmácsokat hívják a meghallgatásokra.”¹⁷

Az őrizetes számára a megfelelő személyi felszerelési tárgyakat, a tisztálkodáshoz szükséges feltételeket és eszközöket a fogda/intézet biztosítja. Ezen tárgyak és eszközök körét a Határőrség országos parancsnoka /a bv. országos parancsnoka határozza meg.

Problémás a 18. életévüket be nem töltött fiatalok elhelyezésének kérdése. „Alapvetően, hogy szabadság elvonással vagy korlátozással járó intézkedés csak jogszabály alapján alkalmazható. Előfordulhat azonban, hogy egy külföldi család lépi át illegálisan a határt egy kiskorú gyermekkel. A szülők idegenrendészeti őrizetbe kerülnek, de mi lesz a gyermekkel? A család egységének fenntartása megkövetelné, hogy a gyermek szüleivel maradjon, ugyanakkor ez fogságot és idegen felnőttek állandó társaságát jelentené számára. Akkor nevelőintézetben kell elhelyezni ideiglenesen? Ebben az esetben viszo it a szülővel való kapcsolattartás válik lehetetlenné.”¹⁸ Éppen ezért a szabály úgy rendelkezik, hogy a 18. életévét be nem töltött külföldit hozzátartozójával együtt, és más felnőttektől elkülönítve kell elhelyezni, kivéve, ha a hozzátartozóval történő elhelyezés az elkülönítésre vonatkozó, jogszabályban meghatározott előírást sért. Arra is van lehetőség a családok együttmaradása érdekében, hogy a Vöröskeresztnél, vagy más karitatív szerveknél kerüljenek együtt elhelyezésre.

Az őrizetre vonatkozó végrehajtási szabályok pontosan meghatározzák, mit kell tartalmaznia a fogda, illetve intézet parancsnoka által készített házirendnek, illetve – hasonlóan a büntetés-végrehajtási intézetekre vonatkozó rendeletekhez – meghatározott a légtér (15 m³), a mozgástér (5 m²) nagysága, az élelmiszer mennyisége (10900 joule) és személyekre bontása is. Ez utóbbi eltérhet az őrizetes egészségi állapota, kismamasága, illetve vallási hovatartozása okán. (A vallási alapú speciális étkezési rend kialakításától azonban bizonyos esetekben el lehet tekinteni.)

IV.3. Kapcsolattartás

A látogatók fogadásának rendje eltér a magyar büntetés-végrehajtási intézetekben kialakított szabályoktól. Míg a hazai bv-kben csak meghatározott gyakorisággal (havi egy alkalommal) van lehetőség látogató fogadására, addig az idegenrendészeti őrizet

16 Pongrácz Dóra: Az idegenrendészeti fogdák ügyészi törvényességi felügyeleti tapasztalatairól. Börtönügyi Szemle, 2003/2. 67. p.

17 <http://www.helsinki.hu/indexm.html>

18 Pongrácz Dóra: i. m. 69. p.

esetén ennek gyakorisága nem korlátozható. És mivel nem tesz kivételt a szabály a fogda és a bv-ben foganatosított őrizet között ebben a tekintetben, így a bv-ben fogvatartott őrizeteskire is ugyanez a szabály vonatkozik. A látogatás hossza 30 perc, de ha külföldről érkezik a látogató, 60 percre hosszabbítható ez az intervallum. A látogatáshoz a parancsnok engedélye szükséges. A fenti esetekben a látogatás biztonsági felügyelet és ellenőrzés mellett folyik. Ez utóbbit ugyan a rendelet *expressis verbis* nem mondja ki, azonban külön felsorolja azokat a személyeket – meghatalmazott jogi képviselő, ügygondnok, ENSZ, Európa Tanács e célból küldött tagja, diplomáciai képviselő, kirendelt pártfogó, egyház (felekezet) képviselője –, akikkel ellenőrzés nélkül tarthatja a kapcsolatot az őrizetes. Ha az intézet rendjét nem veszélyezteti, az őrizetes egyidejűleg több látogatót is fogadhat – amennyiben ezt a parancsnok engedélyezte.

A távbeszélőn történő kapcsolattartás gyakorisága – a látogatók fogadásához hasonlóan – szintén nincs korlátozva, és ugyanazon személyek esetében szabad, illetve tilos ellenőrizni a beszélgetés tartalmát, mint a személyes találkozók esetén. Az ellenőrzés lehetőségéről azonban tájékoztatni kell az őrizettest. Ha a telefonbeszélgetés a fogda vagy az intézet biztonságát, illetőleg az őrizet végrehajtását veszélyezteti, az erre vonatkozó figyelmeztetés után a beszélgetés megszakítható. A telefonbeszélgetés csak az erre a célra kihelyezett készüléken, és az őrizetes költségére történhet.¹⁹

A levelezés valamint a csomag fogadásának és küldésének szabályai már közelebb állnak a szabadságvesztés büntetésüket töltő személyekre vonatkozó normákhoz, mint az eddigi kapcsolattartást érintő rendelkezések. A levelezés gyakorisága nem korlátozható, és önköltséges, azt az egy esetet kivéve, ha meghatározott hivatalos helyre küld levelet az őrizetes, mert ekkor a költségeket a fogda megelőlegezi – feltéve, hogy saját pénzen nem tudná elküldeni levelét a feladó. A csomagfogadás időben korlátozott: heti két alkalommal van erre lehetőség (a többi magyarországi fogvatartott havi kétszer teheti meg ugyanezt). A csomag tartalma is meghatározott, azt a személyzet biztonsági, illetőleg közegészségügyi okból az őrizetes jelenlétében ellenőrizheti. Az őrizetes maga bármikor és bármilyen tartalmú csomagot küldhet, ebben ő nem korlátozható.

A levél tartalmilag akkor nem ellenőrizhető, ha a szabályban megjelölt személyektől érkezett. Azaz a meghatalmazott jogi képviselő, az ügygondnok, az ENSZ, Európa Tanács e célból küldött tagja, a diplomáciai képviselő, a kirendelt pártfogó, az egyház (felekezet) képviselője szabadon – ellenőrzés nélkül – írhat a külföldinek. Ebben az esetben a formai ellenőrzés is csak akkor megengedett, ha alapos indok merült fel arra nézve, hogy az őrizetes részére érkező levél nem a borítékon megjelölt feladótól származik. Az ellenőrzés – az őrizetes jelenlétében, két tanú előtt, jegyzőkönyv felvétele mellett – is csak a feladó ellenőrzésére szolgálhat. Ha a (bárkitől érkező) levél a fogda, illetőleg az intézet biztonságát vagy az őrizet végrehajtását veszélyezteti, és a veszélyeztető jelleg nem szüntethető meg, a levél nem továbbítható. A levél továbbításának megtagadását az őrizetessel közölni kell.

19 „...a MATÁV Rt. Tájékoztatója szerint, Magyarországon, a győri idegenrendészeti fogdán elhelyezett készüléken bonyolítanak a legnagyobb értékben beszélgetéseket.” Pongrácz Dóra: i. m. 66. p.

IV.4. Panasz, kérelem

Az őrizetes a fogva tartás során alkalmazott intézkedés, vagy annak elmulasztása miatt panaszt, míg a fogvatartás körülményeire vonatkozóan kérelmet terjeszthet elő. Mindkét esetben a fogda parancsnoka nyolc napon belül dönt. (Hasonlóképp a bv-ben foganatosított őrizet esetén: az intézet illetékes szervezeti egységének vezetője jár el.) Az őrizetes a közléstől számított nyolc napon belül fogda esetében a határőr-igazgatóság igazgatójához, intézet esetén az intézet parancsnokához fordulhat, aki az ügyben tizenöt napon belül határoz. Az őrizetes a döntés ellen annak közlésétől számított nyolc napon belül a büntetés-végrehajtás országos parancsnokához fordulhat, aki az ügyben tizenöt napon belül dönt. Erdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani az ugyanazon ügyben, három hónapon belül ismételt elöterjesztett panaszt vagy kérelmet, ha az új, eddig ismeretlen tényt nem tartalmaz.

Ha a külföldi hozzátartozója temetésén, esküvői szertartásán kíván részt venni, maga akar Magyarországon házasságot kötni, vagy súlyosan beteg hozzátartozóját szeretné meglátogatni, kérelmet kell benyújtania. Amennyiben a kérelmet az idegenrendészeti hatóság elfogadja, gondoskodik az őrizetes szállításáról és kíséréséről. A költségek azonban az őrizettest terhelik (amit a hatóság megelőlegezhet).

IV.5. Ruhaviselet, munkavégzés

Szintén a büntetésüket töltő fogvatartottaktól való különbözőséget hivatott jelezni a ruhaviseletre vonatkozó szabályozás. Az őrizetes ugyanis viselheti saját ruháját, ha az használhatatlan, vagy nem az évszaknak megfelelő, akkor pedig a fogda/intézet köteles gondoskodni számára a megfelelő *polgári* ruházatról. Nemzetközi szabályok előírják, hogy abban az esetben is el kell térnie a külföldi ruházatának a szabadságvesztésüket töltők formaruhájától, ha az őrizetes nem a saját, hanem az intézet által biztosított ruhát hordja. A külföldi maga tartja tisztán a ruháit, az ehhez szükséges eszközöket azonban az intézetnek kell biztosítania.

Az őrizetes munkavégzésre – az általa használt helyiségek tisztán tartása kivételével – nem kötelezhető, azonban a nemzetközi szabályok értelmében ehhez joga van. Ugyanígy joga van körletrészen a közművelődési és sportolási lehetőségeket igénybe venni, továbbá a könyvtárat használni, rádiót hallgatni, tv-t nézni. (A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka 1995-ben egy olyan intézkedést hozott, hogy elkülönített pénzüsszeg álljon rendelkezésre az idegenrendészeti őrizet végrehajtásával összefüggő dologi kiadásokra, tolmácsolási költségekre. Ebből az összegből az intézet előfizethetett idegen nyelvű újságokra, vásárolhatott könyvet, világvevő rádiót, parabolaantennát.)²⁰

IV.6. Az őrizet megszakítása, a rendkívüli események kivizsgálása

Az őrizetet meg kell szakítani, amennyiben az őrizet foganatosításának tartama alatt előzetes letartóztatás, szabadságvesztés, ideiglenes kiadatás, letartóztatás, kiadatási letartóztatás, illetve szabálysértési eljárásban kiszabott elzárás vagy pénzbírság átváltoztatása folytán

kiszabott elzárás végrehajtása érdekében értesítés érkezik. Az értesítést az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságnak, továbbá az őrizet meghosszabbításáról rendelkező bírónak tudtára kell adni. Amennyiben a fenti okok miatt az őrizet megszakad, a megszakítás időtartamának lejártakor az őrizetet tovább kell folytatni, kivéve, ha az őrizetet megszüntették, vagy annak időtartama lejárt. A megszakítás időtartama az őrizet idejébe nem számít bele.

Ezzel szemben beleszámít az őrizet időtartamába, ha az őrizettest a nyomozó hatóság vagy más hatóság meg kívánja hallgatni. Ebben az esetben a kiadatást az idegenrendészeti hatóság engedélyezheti – a nyomozó (vagy egyéb) hatóság indítványára.

Az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságot haladéktalanul értesíteni kell, amennyiben az őrizetes a fogvatartás helyéről rendkívüli eseménynek minősülő keretek között eltávozik. A fogda/intézet a rendkívüli eseményt köteles kivizsgáltatni, és haladéktalanul jelenteni a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyésznek. A vizsgálat menetét az eltűnt személyek felkutatásának és a rendkívüli halálesetek kivizsgálásának rendjéről szóló 23/1994. (X.26.) BM rendeletnek megfelelően kell lefolytatni, amennyiben az őrizetes halála rendkívüli halálesetnek minősülő módon következik be. Ebben az esetben az elhunyt őrizetes temetése, hamvasztása csak a hatósági boncolás megtörténte után, a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeletet ellátó ügyész hozzájáruló nyilatkozata birtokában engedélyezhető.²¹ A halál tényéről az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságot és az illetékes külképviseletet haladéktalanul értesíteni kell.

IV.7. Az őrizetes szállítása

Fenti esetekben láthattuk, hogy az őrizettest többször kell szállítani. Amennyiben az őrizet meghosszabbítása, illetve felülvizsgálata céljából történik a fogdán elhelyezett őrizetes bíróság elé állítása, továbbá, ha a diplomáciai vagy konzuli képviseleten történik a meghallgatása, a szállításáról a Határőrség gondoskodik. Ha a fogdán elhelyezett őrizetes fekvőbeteg-intézeti ellátásra szorul, a szállításról – az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóság egyidejű értesítése mellett – a fogda gondoskodik. A járőbeteg-szakellátás keretében történő vizsgálatra, gyógykezelésre történő szállítás és annak időtartama alatt az őrizetes őrzése a fogda feladata. A fekvőbeteg-intézeti ellátás időtartamára az őrizetes őrzését a Határőrség biztosítja. „[...] a fogvatartott kórházba szállítható ugyan, de csak annyi időre, amíg az orvos megerősíti a pszichológusi, pszichiáteri diagnózist. A Határőrség ugyanis nem rendelkezik elegendő számú őrszeméllyel ahhoz, hogy a beteg őrzése az idegenrendészeti központon kívül is, huzamosabb ideig biztosítható legyen. [...] Jobb híján a kórházi ellátásra szoruló fogvatartottakat az IMEI-be szállítják, a megfelelő kezelést – őrizet mellett – ugyanis máshol nem kaphatnák meg.”²²

21 „Így történt ez például H. E. örmény állampolgár esetében is, aki 2002. november 22. napján befejezett öngyilkosságot követett el a Szombathelyi Határőr Igazgatóság idegenrendészeti fogdájában. A Vas Megyei Főügyészség ügyésze a helyszínen részt vett az esemény kivizsgálásában, ellenőrizte a megelőzés érdekében tett intézkedéseket. A boncolást követően a főügyészség kiadta a temetési engedélyt.” Pongrácz Dóra: i. m. 69. p.

22 Parti Katalin: i. m. 79. p.

Ha bv. intézetben elhelyezett őrizettest kell szállítani, az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóság köteles ezt a feladatot ellátni. Amennyiben szakorvosi vizsgálatát és ellátását az intézetben nem lehet biztosítani, az őrizetesnek a járóbeteg-szakellátást végző területileg illetékes egészségügyi intézménybe történő szállításáról és visszaszállításáról az intézet gondoskodik. Ha az intézetben elhelyezett őrizetes fekvőbeteg-intézeti ellátásra szorul, a szállításról – az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóság egyidejű értesítése mellett – az intézet gondoskodik. A fekvőbeteg-intézeti ellátás időtartamára az őrizetes őrzését, felügyeletét vagy ellenőrzését az intézet biztosítja.

IV.8. Szabadítás

Az őrizettest az őrizet időtartamának lejártakor, illetve az őrizetet megszüntető jogerős rendelkezésben meghatározott napon szabadítani kell. Az őrizettest az elrendelő intézkedése szerint az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságnak vagy az általa a szállítással megbízott hatóság képviselőjének kell átadni, vagy az elrendelő intézkedésének hiányában szabadon kell engedni.

A fogva tartás megszüntetésekor el kell számolni mindazt a költséget, amit az őrizetes fogva tartása során a fogda fenntartójának szándékosan okozott, továbbá azt a költséget is, ami az őrizetes sürgősségi és alapellátásnak nem minősülő gyógykezelésével kapcsolatos, továbbá az őrizetes életét és testi épségét szándékosan károsító magatartása miatt szükségessé vált egészségügyi ellátás költségét

Felhasznált irodalom

Együttműködési megállapodás az országos rendőrkapitány, a BM Határőrség országos parancsnoka és az IM büntetés-végrehajtás országos parancsnoka között az idegenrendészeti őrizet bv. intézetben történő végrehajtására. 1995. Kézirat. BVOP Szakkönyvtár

Kürthy-Kovács Tamás: *A kijelölt kötelező tartózkodás végrehajtása törvényességének vizsgálatával kapcsolatos ügyészi feladatok és azok változása.* Ügyészek Lapja, 2001/6.

Lajtár István–Vókó György: *Együttműködés.* A bv. tisztek, bv. felügyeleti ügyészek, bv. bírák és rendőrtisztek tanácskozásairól. Börtönügyi Szemle, 1997/2.

Müller Anikó: *Idegenőrizet.* A végrehajtás kezdeti tapasztalatai. Börtönügyi Szemle, 1995/2.

Nyikos Eszter: *Helyünk Európában.* Magyar börtönvilág a CPT adatainak tükrében. Börtönügyi Szemle, 1999/1.

Parti Katalin: *A fogvatartottak öngyilkosságai – kutatási eredmények.* Börtönügyi Szemle, 2004/4.

Pongrácz Dóra: *Az idegenrendészeti fogdák ügyészi törvényességi felügyeleti tapasztalatairól.* Börtönügyi Szemle, 2003/2.

Tomasevski, Katarina: *Foreigners in prison.* Kézirat. BVOP Szakkönyvtár

Vókó György: *Európai büntetés-végrehajtás.* Dialóg Campus, Pécs – Budapest. 2006.

Vókó György: *Járulékos feladatok.* Börtönügyi Szemle, 1997/1.